

Eteläisen Keski-Suomen alueen työllisyyspalvelu-uudistuksen valmisteluun liittyminen

Kaupunginhallitus 04.09.2023 § 220
432/14.00.01/2022

Eduskunta hyväksyi maaliskuussa 2023 lain julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämisestä. Työvoimapolitiikan järjestämistä siirretään kunnille työllisyyspalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) mukaisesti 1.1.2025. Uudistus on kuntien jo pitkään tavoittelema uudistus. Valtion TE-toimistojen työllisyyspalveluja ja niiden henkilöstöä on jo kuntakokeilun myötä siirretty kuntien työnjohdon alle ja nyt kokeilun toimenpiteet vakinaistuvat. Uutta on se, että TE2024 uudistuksella kunnille siirretään myös pääosa TE-toimistojen työnantaja- ja yrityspalveluista sekä monet nykyisin valtiolle kuuluvat hankinta- ja maksatustehtävät. Kaikkiaan yli 100 tehtävää on siirtymässä valtiolta kunnille ja nykyiset TE-toimistot lakkautetaan ja henkilöstö siirtyy liikkeenluovutuksella kuntiin. Siirtyvän henkilöstön määräksi on arvioitu kaikkiaan noin 4.200 henkilötyövuotta, Pirkanmaalla yli 200 htv.

Tehtävien lisäksi myös valtion tekeminen koulutus- ja valmennuspalvelujen hankinnan määrärahat siirtyvät kuntien päätösvaltaan. Kuntien elinkeinopoliittiset mahdollisuudet vahvistuvat selvästi kun sekä työllisyyspalvelut että yrityspalvelut siirtyvät valtiolta kunnille. Kunnat pystyvät suunnittelemaan ammatillisen koulutuksen, työllisyyden ja yritysten toimintaedellytysten parantamista selvästi nykyistä tehokkaammin. Tältä osin uudistus vastaa kuntien jo pitkään tavoittelemaa elinvoimatavoitteita.

TE2024 uudistus on enemmän kuin lakisääteisten työvoimapolitiikan uudistus, se on vaikutuksiltaan laaja elinvoimauudistus, koska se lisää kuntien elinkeinopoliittisia mahdollisuuksia ja sen yhteyttä ammatilliseen koulutukseen. Uudistuksella on myös laajat kuntatalousvaikutukset.

Lain nimenomainen tavoite on siirtää nykyiset valtion hoitamat tehtävät kunnille. Julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleenjärjestämisestä annettu laki edellyttää järjestämisvastuulliselta kunnalta/työllisyysalueelta vähintään 20.000 henkilön suuruista työvoimaa. Alueen on oltava kaikissa tapauksissa maantieteellisesti yhtenäinen ja työssäkäynnin ja työmarkkinoiden kannalta toimiva. Työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimivalla alueella tarkoitetaan hallituksen esityksen perusteluissa aluetta, jolla työssäkäyntiin liittyvä pendelöinti kuntien välillä tai toiseen kuntaan on yleistä. Työmarkkinoiden toimivuus lähtökohtaisesti edellyttää esimerkiksi keskuskaukungin, jonne pendelöinti pääasiassa kohdistuu, sisällymistä alueeseen. Lain mukaan vastuu työvoimapolitiikan järjestämisestä olisi jatkossa kunnilla tai työllisyysalueilla. Kunta voi hoitaa tehtävää yhden tai useamman kunnan puolesta siten, että kunnilla on yhteinen toimielin, joka vastaa tehtävän hoitamisesta. Tehtävää hoitavaa kuntaa kutsutaan vastuukunnaksi. Lain valmisteluvaiheessa kunnat tavoittelivat järjestämisvastuun saamista yksittäisille kunnille, joka ei toteutunut, mutta lain 13 § antaa vastuukunnalle mahdollisuuden jopa kuntalain säännöksistä vapaammin sopia työvoimaviranomaisen järjestämistehtäviin liittyvän toimivallan siirrosta sopimusalueelle. Järjestämisvastuuta ei kuitenkaan voi jakaa.

Järjestämisvastuun saaminen edellyttää kunnan työvoiman määrän olevan vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhdessä jonkin toisen tai useamman muun kunnan kanssa siten, että työllisyysalueen kuntien yhteenlaskettu työvoiman määrä

on vähintään 20 000 henkilöä. Työllisyysalueen tulee muodostaa maantieteellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue. Työllisyysalueeseen kuuluvien kuntien tulee sopia työvoimapalveluiden ja niihin liittyvien tehtävien järjestämisestä kuntalain (410/2015) tarkoittamassa lakisääteisessä yhteistoiminnassa. Kuntien, jotka muodostavat työllisyysalueen, on toimitettava viimeistään 31.10.2023 työ- ja elinkeinoministeriölle ilmoitus siitä, mitä järjestämisvastuusta sovitaan työllisyysalueen kuntien kesken.

Muodostettavalla työllisyysalueella tarjotaan lähipalveluita uudistuksen tavoitteiden mukaisesti.

Koko Pirkanmaan muodostaman työllisyyspalvelualueen hajottua on selvitelty muita mahdollisia suuntia työllisyyspalveluyhteistyön muodostamiseksi. Lain vaatima yhteinen maaraja löytyy Keski-Suomeen. Keski-Suomen valmistelu etenee tällä hetkellä kolmella alueella: Jyväskylä, eteläinen Keski-Suomi ja pohjoinen Keski-Suomi.

Keski-Suomen kunnat tilasivat helmikuussa 2023 Mikko Kesä Oy:ltä selvitystyön, joka käsitteli Keski-Suomen kuntien osalta TE2024-uudistuksen järjestämisaluetarkastelua erityisesti koko maakunnan laajuisen työllisyysalueen näkökulmasta ja erilliselvitys Jyväskylälle toimintaa mahdollisena järjestäjäkuntana. Mikko Kesä on laatinut myös Pirkanmaan selvityksen. Lain mukaan järjestäjäkunta kantaa vastuun työllisyysalueen palvelujen rahoituksen keräämisestä osallistujakunnilta, palvelujen tuottamisesta koko alueen osalta ja sopimuksellisesta palvelutarjonnasta jokaisen kunnan kanssa erikseen. Työllisyysalueiden laadinnan pohjaksi on arvioitu eri työllisyysaluemallien vaikutuksia toiminnallisista, taloudellisista ja hallinnollisista lähtökohdista. Asiaksrakenne, ikä, koulutustausta ja palvelutarpeet eroavat merkittävästi eri alueilla.

Jyväskylän kaupunki on linjannut elinkeino- ja työllisyysjaostonsa kokouksessa 2.5.2023, että Jyväskylä järjestää henkilöasiakkaiden TE-palvelut omille henkilöasiakkailleen. Lisäksi Jyväskylä on päätöksessään todennut, että se voi tuottaa sopimusperusteisesti Keski-Suomen muiden kuntien muodostamalle/muodostamille työllisyysalueelle/-alueille erityisiä henkilöasiakkaiden palveluja, kuten esimerkiksi vieraskielisten palvelut TE-palvelujen osalta, tuottaa tai hankkia työnantaja- ja yritysasiakkaiden palveluja sekä tuottaa tai hankkia palveluhankintoihin liittyviä asiantuntijapalveluita yhdessä muiden kuntien muodostaman työllisyysalueen kanssa.

Jyväskylän järjestäessä palvelut vain jyväskyläläisille henkilöasiakkaille mahdollistuu maakuntaan kaksi muuta työllisyysaluetta, joiden työvoimapohjan vaatimus ylittää 20 000 henkilöä/työllisyysalue. Pohjoinen Keski-Suomi on valmistellut työllisyysalueen perustamista 13 alueen kunnan kesken, jossa Äänekoski tulee olemaan vastuukunta.

Eteläisen Keski-Suomen työllisyysaluevalmistelussa Jämsä on ilmaissut kiinnostuksensa vastuukunnaksi. Eteläisen Keski-Suomen työllisyysalueeseen kuuluisi Jämsän lisäksi Keuruu, Multia, Petäjävesi, Luhanka, Joutsa, Muurame ja Toivakka. Eteläisen työllisyysalueen järjestämissuunnitelmaa valmistellaan yhteistyössä Mikko Kesa Oy:n kanssa. Vastuukunnan rooliin sisältyy laaja taloudellinen vastuu ja yhdenvertaisuusvelvoite palvelutuotannossa koko laajemman työllisyysalueen osalta.

Työllisyysalueet voivat sopimusperusteisesti siirtää järjestämis- ja tuottamisvastuuta tarkoituksenmukaiseksi katsomallaan tavalla. Näitä palveluita voivat olla esimerkiksi hankinnat, vieraskielisten palvelut, osa yrityspalveluista, hallinnolliset tehtävät. Valmistelun edetessä selvitetään ne palvelut, jotka kannattaa toteuttaa yhdessä maakunnan laajuisesti tai vain tiettyihin kuntiin kohdistuen.

Keski-Suomessa valmistelua tehdään tällä hetkellä Keski-Suomen liiton rahoittaman hankkeen voimin (Työllisyysaluevalmistelu – TE-uudistuksen toimeenpanon suunnittelu –hanke), jossa liiton rahoitusosuus on 81.713 euroa. Muista kustannuksista vastaavat kunnat asukaslukunsa mukaisesti.

Keski-Suomen liiton kanta Mänttä-Vilppulan liittymisestä valmisteluun on, että jos Mänttä-Vilppulan kaupunginhallitus tekee päätöksen eteläisen Keski-Suomen työllisyysalueen valmisteluun liittymisestä ja osallistuu hankkeen kustannuksiin, koskee liiton myöntämä rahoitus myös Mänttä-Vilppulaa. Lisäksi muiden mukana olevien kuntien tulee hyväksyä Mänttä-Vilppulan valmisteluun liittyminen. Mukana olevien kuntien johtajilta on kysytty alustava kunnan tahtotila ja kaikki tavoitetut kaupunginjohtajat (7/8) puoltavat liittymistä. Rahoittajan linjauksen mukaisesti kuitenkin asia käytetään vielä kuntien hallituksissa.

Työ- ja elinkeinoministeriöstä sekä työministeriltä on tiedusteltu alustavaa kantaa hyvinvointialuerajan merkityksestä alueiden muodostumisessa ja saatu vastaus, jonka mukaan estettä eteläisen Keski-Suomen alueeseen liittymiseen ei ole.

Eteläisen Keski-Suomen työllisyyspalveluvalmistelu on vielä sillä tavoin kesken, että yhteinen toimielin ja sen kokoonpano, toimivallan käyttäminen ja siirtäminen, talous ja taloudenhoito sekä lähipalveluiden tuottamistavat ovat vielä keskusteluissa. Voidaan siis olettaa, että lähtemällä mukaan valmisteluun, myös Mänttä-Vilppulalla olisi mahdollisuuksia vaikuttaa muodostuvaan työllisyyspalvelusopimukseen ja operatiivisen toiminnan muodostumiseen.

Valmistelu ja lisätiedot:
hallintojohtaja Anitta Hietaniemi
anitta.hietaniemi@taidekaupunki.fi, p. 044 097 9202 ja

työllisyyspalvelupäällikkö Vuokko Hjelt
vuokko.hjelt@taidekaupunki.fi, p. 044 058 9457

Esittelijä	Kaupunginjohtaja Anne Heusala
Päätösesitys	Kaupunginhallitus päättää, että 1. kaupunki sitoutuu eteläisen Keski-Suomeen muodostuvan työllisyyspalvelualueen valmisteluun ja valmistelun kustannusosuuteen, joka muodostuu Keski-Suomen liiton hankerahan omarahoitusosuudesta. 2. aloittaa muutosneuvottelut henkilöstön kanssa jatkuvan neuvottelun periaatteella.
Päätös	Hyväksyttiin esityksen mukaisesti. Merkittiin, että pöytäkirjantarkastus tämän asian osalta suoritettiin kokouksessa.